

מעדני אשר

שאלות והקירות בענייני פרשת השבוע

לעילוי נשמת האבדך החשוב
הרב אשר מאיר בן ידידנו הרה"ג עזריאל אהרנבוץ שליט"א
הלימוד בגליון ברחבי תבל לעילוי נשמתו

פרשת תולדות
שנת תשפ"ד
שנת 21
לממלכת התורה
מעדני אשר
גליון תתקע"א

כשאמא אומרת לבנה לעשת דבר להיפך ממה שציוה האבא האם צריך לשמוע בקולה?

בפרשתנו כ"ז ו' ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמור הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשיו וגו' ועתה בני שמע בקולי לאשר אני מצוה אותך איתא בפרקי דרבי אליעזר פרק ל"ב אמרה רבקה אל יעקב בני הלילה הזה אוצרות טללים נפתחים, הלילה הזה העליונים אומרים שירה, עשה מטעמים לאביך ויאכל עד שהוא בעודו חי יברכך, והוא שהוא בקי בתורה פחד לבו על קללת אביו, אמרה לו אמו אם ברכה עליך ועל זרעך, ואם קללה עלי ועל נפשי, שנאמר ותאמר לו אמו עלי קללתך בני.

ובביאור הרד"ל שם הסביר מה הכוונה בגלל שהוא בקי בתורה: דהכוונה ע"פ מה דאמרינן בגמ' קידושין ל"א ע"מ א' שאל בן אלמנה אחת את ר' אליעזר אבא אומר השקיני מים ואימא אומרת השקיני מים, איזה מהם קודם, אמר ליה הנח כבוד אמך ועשה כבוד אביך, שאתה ואמך חייבים בכבוד אביך, ולכן פחד יעקב שהרי צריך לשמוע בקול אביו.

יש להקשות: מדוע יש חיוב לשמוע בקול האב יותר מהאם בגלל שהאמא נמי חייבת בכבודו של האב, הרי האב נמי מצווה בכבוד האמא כמו דאיתא בגמ' יבמות ס"ב ע"ב האוהב את אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו עליו הכתוב אומר וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא, וכן כתב הרמב"ם הלכות אישות פרק ט"ו הלכה י"ט וכן צוו חכמים שיהיה אדם מכבד את אשתו יותר מגופו, א"כ שיהא הלכה שכבוד שניהם שוים ויעשה מה שרוצה כמו שלאחר גרושין של ההורים יכול לעשות מה שרוצה כיון דכבוד שניהם שוים, כך מקשה בבאר שבע כריתות כ"ח ע"א, וכן בערוך לנר כריתות, וכן בערוך יעקב שם.

איכא כמה תרוצים

א. הא דתנן מפני שהוא ואמו חייבין בכבוד אביו, היינו בדיני כבוד שהבן חייב לאביו מאכיל ומשקה מלביש ומכסה מכניס ומוציא, והא דאמרינן שיהא אדם מכבד את אשתו יותר מגופו, היינו בשאר דברים כגון במלבושים וכיוצא בזה, כך תירץ בבאר שבע כריתות כ"ח ע"א.

ב. ודאי מן הדין היא חייבת בכבודו, וכדתנן במשנה כתובות נ"ט ע"מ ב' אלו מלאכות שהאשה עושה לבעלה, ולא מצינו מלאכה שיתחייב האיש לעשות לאשתו, ומה שהביא הבאר שבע שיהא אדם מכבד את אשתו, לא מצינו בלשון זה משמע לשון חיוב אלא בברייתא שנינו יבמות ס"ב ע"מ ב' סנהדרין ע"ו ע"ב והמכבדה יותר מגופו, עליו הכתוב אומר וידעת כי שלום אהלך, דמשמע מלשון זה שמדת חסידות הוא שימחול על כבודו נגדה, אבל ע"פ הדין היא חייבת בכבודו יותר, כך תירץ בערוך לנר כריתות כ"ח ע"א, וכן תירץ יעקב כריתות כ"ח ע"א.

איך חל מכירת הבכורה של עשיו לאחיו יעקב הרי הוא אונאה יותר משתות ובטל המקח?

בפרשתנו כ"ה ל"א מכרה כיום בכורתך

קימ"ל חו"מ סימן רכ"ז ס"ק ד' היתה הבכורה יתר על שתות בטל המקח

יש להקשות: א"כ איך חל מכירת הבכורה, הא היא הונאה יתר משתות, כיון דמכר את הבכורה ששוה הרבה תמורת נזיד עדשים, א"כ המכר בטל, ומה הרויח יעקב מהמכירה, כך הקשה הספורנו בד"ה ויבז עשיו, וכן האור החיים בפרשתו, וכן בבנין דוד בפרשתו.

איכא כמה תרוצים

א. כיון דבעיני עשיו בזויה היתה הבכורה כמו שהתורה מעידה, ויבז עשיו את הבכורה, א"כ אצלו זה לא היה שוה כלום לכן לא היא הונאה, ולכן המקח היה קיים, כך תירץ הספורנו וכן האור החיים הקדוש.

והדברי יציב בספרו יציב פתגם דן בדבריהם בדבר שהיא שווי ללוקח ולא למוכר האם שייך הונאה

ב. ע"פ מה שכתב המהרי"ק חו"מ סימן רכ"ז דאם מכר מפני דוחקו וזלזל במכירתו יותר מכדי שהדעת טועה שניכר שמפני דחקו הוצרך לזלזל אינו יכול לחזור בו דינע ומחל, ומעתה הגם שמכר דבר מופלג הערך בלגימה אחת של נזיר, ממכרו ממכר, כמו שגילה בדעתו באמרו הנה הוא הולך למות, ואין לך דוחק גדול מזה, כמו שכתוב איוב ב' עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו, והנה זולת המצאה זו לא היה מציאות ליעקב לזכות בכורה מיד עשיו, כך תירץ האור החיים הקדוש בד"ה וימכור את בכרתו.

ג. ע"פ מה שכתב הרשב"ם בד"ה וימכור את בכורתו, וכן בשו"ת משיב דבר לנצי"ב חלק ג' סימן י"ד דעשיו מכר את הבכורה בהרבה כסף, ויעקב שילם לו הרבה כסף על זה, ואת הנזיד עדשים נתן כדי לעשות עם זה את הקנין, לפי הנ"ל א"ש דלא היא הונאה, כיון ששלם הרבה על זה, מעדני אשר,

ד. עשיו לא רצה ליקח ירושה מאביו למען שלא יהיה חל עליו גם כן להיות בגלות מצרים דכיון שאינו נוטל את הירושה אינו חל עליו לפרוע חוב אביו להיות בגלות, לכן מכר ירושתו בעד נזיד עדשים ולא היה אצלו הונאה, כך תירץ בבנין דוד בפרשתו ע"מ קמ"ו טור א'.

ברכת מזל טוב לידידנו
העומד לימין המערכת בכל עת
הרב אברהם רייך שליט"א לייקוד
לרגל שמחת אירוסיו בתו במז"ט
עב"ג הבה"ח המופלג בתויר"ש
כמר שרגא פאוויל בינעט ני"ץ
בן הרה"ג אברהם משה שליט"א
וברכת מזל טוב לחמיו ידידנו
הרב אברהם יהושע העשיל וואלף שליט"א
בארא פארק
יהא רעוא בזכות מעשיו הכבירים
יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו
ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידנו
העומד לימין המערכת בכל עת
הרב משה ירחמיאל הלוי איידר שליט"א קווינס
לעילוי נשמת אביו הרב אשר ראובן בן הרב זאב הלוי נ.ל.ב.ע
ח' כסליו
ת.נ.צ.ב.ה

ברכת מזל טוב
לידידנו העומד לימין המערכת משעת הקמתו בעצה ובמעש
הגאון רבי מרדכי הלל זלמן ראטה שליט"א לונדון
גאב"ד וויידטסקא
לרגל שמחת אירוסיו בנו
הבה"ח המופלג בתויר"ש כמר שמחה ני"ו מבחירי ישיבת גייטסהד
עב"ג בת הרב יהושע חיים גריסנאטט שליט"א
וברכת מזל טוב לאביו ידידנו הרב ישראל אפרים פישל ראטה שליט"א ירושלים
יהא רעוא שבזכות מעשיו הכבירים להרבות תורה והוראה
יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

ברכת מזל טוב לידידנו
העומד לימין המערכת בכל עת
הרב מנחם מנדל פינגבוים שליט"א
בארא פארק
לרגל שמחת נישואי נכדו
הבחור המופלג בתויר"ש
ידידנו כמר יעקב מרדכי ני"ו
בנו של ידידנו הרה"ג יחזקאל שליט"א
עב"ג בת הרה"ג אריה לייב יהודה הנדלר שליט"א
יהא רעוא בזכות מעשיו הכבירים
יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו
ויצליח בכל אשר יפנה

מדוע רצה יעקב לצאת ממעי אמו כדי ללמוד הרי תינוק במעי אמו מלאך מלמדו תורה?

בפרשתו ויתרוצצו הבנים בקרבה.
פירש רש"י כשהיתה עוברת אצל מדרשו של שם היה יעקב רץ ומפרכס לצאת וכשהיה עוברת ליד בית עבודה זרה היה עשוי מפרכס לצאת.
יש להקשות: בשלמה עשיו רצה לצאת כדי לעבוד ע"ז, אבל יעקב מדוע רצה לצאת הרי איתא בגמ' נדה ל' ע"ב תינוק במעי אמו מלאך מלמדו תורה, וכי בעולם הזה ימצא מלמד יותר טוב ממלאך, כך הקשה בבנין דוד בפרשתו ע"מ קל"א.

איכא כמה תרוצים

א. לא רצה ללמוד בתלמוד תורה ביחד עם עשיו הרשע, שלא ישיפע עליו, ולכן רצה לצאת אע"פ שיפסיד מגיד שיעור כמו מלאך, כך תירץ בבנין דוד.

ב. תורה ללא ע"י יגיעה אינו נשמר לכן רצה לצאת להתייעב בתורה, מעדיני אשר.
מעדיני אשר: בזה הסברתי הא דאיתא בגמ' נדה ל' עמוד ב' תינוק במעי אמו מלמדן אותו כל התורה כולה, וכיון שבא לאויר העולם בא מלאך וסטר על פיו, ומשכחו כל התורה כולה, והקשו האחרונים מה המטרה שמלמדן אותו את כל התורה לתינוק ומשכחין, ונראה דלכן מלמדן אותו כל התורה ומשכחין אותו, כדי ללמד אותו דכדי לזכות לתורה חייבים יגיעת התורה, ואם לא אפילו שלמד הרבה ישכח הכל.
ובמהרש"א מגילה ר' ע"מ ב' **כתב נפלא** דכתוב בתהילים **"האמנתי כי אדבר אני עניתי מאד אני אמרתי בחפזי כל האדם כוזב"** האמנתי שמצאתי כי אדבר, שעניתי ויגעתי מאד בזה, אבל כשאמרתי בחפזי בלא יגיעה כל אדם כוזב ולא תאמינו.

ואבי מורי זצוק"ל תירץ תירוץ נפלא: שלכן מלמדן אפילו שישכח משום שיהודי אינו יכול להתבטל תשעה חדשים בלא תורה.

איך יכול להיות שיצחק אהב את עשיו יותר מעיקב שלמד כל היום תורה? בפרשתו כ"ה כ"ה ויאהב יצחק את עשיו כי ציד בפיו ורבקה אוהבת את יעקב

יש להקשות: איך יכול להיות שיצחק אהב את עשיו בגלל ציד בפיו, יותר מבנו יעקב שלומד כל היום, כך מקשה בחזקוני, ובשל"ה, ובמהר"א.

איכא כמה תרוצים

א. גבי יצחק כתיב ויאהב, ללמדך שלא היה יצחק אוהבו תמיד אלא באותו זמן כי ציד בפיו, אבל גבי יעקב שהיה איש תם כתיב ביה ורבקה אוהבת את יעקב אהבה תדירה, כך תירץ בחזקוני בפרשתו.

וכן בשל"ה הקדוש בפרשתו דרך חיים תוכחת מוסר **כתב** בכאן רמוז הא דתנן אבות פ"ה משנה ט"ז כל אהבה שהיא תלויה בדבר בטל הדבר בטל האהבה וכל שאינה תלויה בדבר האהבה מתקיימת, על כן יצחק שאהב את עשו בשביל ענייני עולם הזה, כתיב **"ויהאב"** לשון עבר, כי כשלא הביא ציד בטלה האהבה, **"רבקה אהבת את יעקב"** בשביל עולם הבא הנצחי, אומר אוהבת, שאוהבת תמיד ולא פוסק, וזהו מוסר גדול שלא יאהב האדם ענייני עולם הזה באהבה רבה וחשיקה, אבל התורה והמצוות, 'אהבתי תורתך כל היום היא שיחתו' תהלים קי"ט צ"ז, **וכן כתב במהר"א על התורה**

ב. ע"פ מה שהקשה הכתב סופר בפרשתו על דברי רש"י שכתב על הפסוק **"איש יודע ציד איש שדה"** וז"ל שיוודע לרמאות את אביו איך מעשרים את התבן ואיך מעשרים את המלח, והקשה למה שאל ורימה דווקא במצוה זו, וגם למה תבן ומלח, ומתיר כי רצה להתנצל עצמו לפני אביו על שהוא עוסק בענייני עולם הזה והוא איש שדה, ולא נוהג כיעקב לישב באהל של תורה, ואמר לאביו כי הוא מעשר את שלו ונותן לתלמידי חכמים, תלמידים העוסקים בבית שם ועבר, והיינו איש יודע ציד לרמאות את אביו איש שדה, שצד ורימה אביו בהתנצלותו על כי הוא איש שדה ומלאכתו בשדה, כי הוא עושה בזה מצוה כיששכר וזבולון, ושאל לאביו איך מעשרים התבן ומלח, שהוא נותן מעשר מכל ונותן לתלמידי חכמים, ולא לבד שנותן לו הצורך בו ביותר שאי אפשר בלאו הכי, אלא שנותן לו מלח על הפת, וגם מקום לשכב נותן לו, ונותן לו גם תבן שישכב עליו ולו על הארץ, ע"כ לפי הנ"ל אתי שפיר, מעדיני אשר.

ג. בספר דברי מאיר להר"מ מפרעמישלאן זצ"ל כתב דבר נורא דלרבו הבעל באר מים חיים היה לו בן שלא הלך בדרך הישר אע"פ כ נתן לו כל הצטרותו, ובתפלתו אמר רבש"ע הבט כאשר אני עושה עם בני, מכל שכן אתה ראוי להתנהג עם בניך אע"פ שאין עושים רצונך, ואיתא בגמ' שבת פ"ט ע"מ ב' בניך חטאו יאמרו ליצחק אז יענה פלגא עלי ופלגא עליך, נראה שיצחק הפליג בטענותיו שירחם ה' על בניו וטען גם כנ"ל הבט כי גם לי היה בן רשע אע"פ כ אהבתי אותו, וזה ויאהב יצחק את עשיו כי ציד בפיו למען יהיה ציד בפיו יצחק וטענה חזקה לעתיד לבא.

ובספר בעל שם טוב כותב: שהקדוש רבי מיכל מזלאטשוב מביא בשם רבו מרן הקדוש רבינו הבעל שם טוב זצלה"ה, שמיום שרימה עשו את יצחק גרם שאין שום צדיק יוכל לראות על בנו שום דבר רע.

ד. ע"פ מה שהיה מורגל בפיו של החפץ חיים לכל פונה שביקש ממנו ברכה למה תטריחו עצמכם לבא אלי ולמה זה לכם לבקש ברכתי והלא הברכות מסורות בידכם, וככתוב אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו, הרי לכם כל ברכות האמורות בתורה, לכו עיסקו בתורה ושמרו את מצותיה והחזיקו את התורה ואת לומדיה ומבטוחים אתם כי תחול על ראשכם ברכת ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת, נמצא שאין יצחק צריך לברך את יעקב, שהרי הוא יושב אהלים בבית מדרשם של שם ועבר ושוקד על התורה ועל העבודה, והרי הוא ברוך מאלים מברכת התורה לא כן עשו שהוא איש ציד איש שדה, פירש רש"י אדם בטל ובטל מן התורה ולית ליה מדגרמיה כלום, הוא הצריך לברכת אב, כך כתב בחפץ חיים על התורה בפרשתו.

ה. הדרך הוא דכשהאמא אוהבת את אחד מבניה ונותנת לו ממתקים האח השני מקנא והולך לבכות לאביו שאמא נותנת ממתקים רק לשני, ועל ידי זה מראה אביו חבה להשני וגם נותן לו, וזה שאמר הפסוק **"ויהאב יצחק את עשו כי ציד בפיו ורבקה אוהבת את יעקב"**, רצה לומר שהציד של עשיו היה שעשו טען לאביו שרבקה אוהבת את יעקב, לכן הראה לו יצחק שהוא אוהב אותו,

קול המעדינים

שיעורי תורה שנאמרו בקהילות הקודש במסע הרבצת תורה בברזיל

"בית המדרש המרכזי ראצפארט"

בראשות ידידינו הגאון הצדיק רבי יצחק דוד הורביץ שליט"א

"בית המדרש המרכזי מקור חיים"

בראשות ידידינו הגאון הצדיק רבי יצחק דישי שליט"א

"בית המדרש המרכזי יבנה"

בראשות ידידינו הגאון הצדיק רבי שמואל הבלין שליט"א

"בית המדרש המרכזי בית יצחק"

בראשות ידידינו הגה"צ הרב מאיר אברהם הילוביץ שליט"א

"ישיבה גבוהה דברזיל"

בראשות ראש הישיבה הגאון אריה פרידמן שליט"א

"כולל הליכות צופיה"

בראשות ראש הכולל ידידינו הגאון מאיר טויל שליט"א

"כולל אחים חלק"

"תלמוד תורה המאור"

בראשות ידידינו הרה"ג דניאל ניסנזון שליט"א

"סמינר בית יעקב דברזיל"

שבת מעין עולם הבא

בתקופה הקרובה א"י"ה יצא הספר שרבים ציפו לו

ספר מעדיני אשר על הלכות שבת חלק א'

מהדורת צימרמן

מאות חקירות מענינות על כל המצוות עשה של שבת קודש

הדלקת נרות - קבלת שבת - קידוש היום

לחם משנה - סעודת שבת - תפילות שבת

וכן פרק מיוחד על כל מצות עשה שאסור לקיימן בשבת

מי שמעונין ליטול זכות בהדפסת הספר

שיפנה לטלפון של המערכת בדחיפות

ישמח לב מבקשי ה'

לקראת חג החנוכה הבעל"ט

אפשר כבר להשיג

את הספר החדש הנפלא

"מעדיני אשר חג החנוכה"

מאות חקירות מאתגרות בענייני חנוכה בהלכה ואגדה

מהדורת ידידינו הרב יצחק אייזיק ראבין שליט"א ליקוד

ניתן להשיג בחנויות המובחרות ברחבי תבל

ברכת מזל טוב לידידינו שלוחא דרבנן

המוסר נפשו למען החזקת מאות הלומדים בכוללים בקרית צאנו נתניה

הרב **יהודה שפירא** שליט"א

מנהל הכוללים של ממלכת הכוללים בקרית צאנו נתניה

לרגל שמחת נישואי בתו תחי' במז"ט

עב"ג הבה"ח **משה יוסף מאיר וולנר** נ"י

מבחיירי ישיבת צאנו

בנו של ידידינו הרב **בנימין זאב** שליט"א

יהא רעוא בזכות מעשיו הכבירים למען לומדי התורה

יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

שמחת החתונה תתקיים א"י"ה במז"ט

ביום שלישי פרשת ויצא

בהיכל הגדול בקרית צאנו נתניה

משיב בהלכה

מדור זה נדבך תעריך ע"י ידידת ר' מורדכי זיסקינד הגר שליט"א - מנהגן
משיב בהלכה שיתן וידעית ההלכה | כל ההלכות הם מושרע ומשנה ברורה

ידיעת הפרשה

א] היכי תימצא שמונת אף לצדיק לרמות ולשקר?
ב] חידה. את מי עשוי רצה להרוג חוץ מאת יעקב?
ג] יש לעיין. הנה ברש"י (להלן פסוק ל') מביא שנתקצרו ה' שנים משנותיו של אברהם כדי שלא יראה את עשו יוצא לתרבות רעה, ונמצא שע"י שהתפללו על בניו הם גרמו שיתקצרו ימי אברהם: ויש לעיין אם היו יודעים שע"י שיתפללו על בניו יוגרם שימי אברהם יתקצרו, האם היו בכל זאת מתפללים או לא, דאולי בשביל חיוב פרו' אין לו לבקש כזה דבר ד] היכי תימצא. שמונת לגזול ואין בזה איסור?
ה] צ"ב הרי עשו ה' מומר ושחיתותו פסולה ואין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה לצדיקים וכאן הוי במידי דמאכל?

ידיעת הלכות שבת

ו] כיסוי ארגז צעצועים, חידוד. ילדי משפ' גרינבוים שחקו בשבת בקוביות ובמשחקים דומים בחדר הסלון. לאחר שסיימו לשחק הביאה גב' גרינבוים את ארגז הצעצועים של הילדים מחדר הילדים, ארגז רחב שגודלו: 60 ס"מ אורך, 60 ס"מ רוחב ו-50 ס"מ גובה, ואמרה לילדיה שיאספו את המשחקים ויכניסו לארגז. לאחר שסיימו לאסוף את המשחקים לקחה גב' גרינבוים את מכסה הארגז שהיה מונח בצד ורצתה לכסותו ולהשאירו בפינת הסלון. מקרה דומה בדיוק היה בבית משפ' דויטש. לגב' גרינבוים מותר לכסות את הארגז ולגב' דויטש ראוי להחמיר ולא לכסות. הכיצד? (הילדים שיחקו עם אותה כמות צעצועים). מה צריכה הגב' דויטש 'לא לעשות' כדי שגם לה יהיה מותר לכתחילה לכסות את ארגז הצעצועים?
ז] לא הבדיל בתפילה ואינו יכול לעשות הבדלה, חידוד. ר' יצחק ובניו שהו בשבת באוהל בחורשה מבודדת בגליל. במוצאי שבת טעה ר' יצחק ולא הבדיל בתפילת ערבית (לא אמר "אתה חוננתנו"). לאחר התפילה התברר לו שאין לו באוהל, יין להבדלה, לא חמר מדינה ולא פת. מקרה דומה קרה לר' בנימין ולבניו ששהו באוהל בסניף. ר' יצחק צריך לחזור ולהתפלל ערבית ור' בנימין אינו צריך לחזור, הכיצד?
ח] בורר שני מינים על מנת לאכול את שניהם לאחר זמן. לגב' לוי קערה בה תערובת של אגוזים ושקדים. האם מותר לה להפריד את האגוזים מהשקדים בליל שבת, על מנת לאכול את שני המינים למחר?
ט] הוספת מים קרים לנטלה שבתוכה מים חמים. בשבתות החורף הקרים, מי הברז קרים מאד, לכן נוהג הרב יהודה לשפוך תחילה מים רותחים מהמיחם לתוך נטלה יבשה, ומוסיף לנטלה מעט מים קרים מהברז, כך שהתערובת חמה בחום של יותר מיד סולדת (50-45 מעלות) ועם מים אלה הוא נוטל ידיו (הנטילה אינה לצורך אכילת פת). האם מותר לו לעשות זאת?
י] פריסת וילון על פתח של חדר. ר' ראובן פרס בשבת וילון על פתח אחד החדרים בדירתו וחבר אותו לפתח מכל צדדיו, כך שאי אפשר לעבור בפתח. איזה איסור עבר ר' ראובן אם הוא מתכוון להסיר את הוילון: א. באותו יום. ב. לאחר שבוע. ג. לאחר חודשיים.

כללי השתתפות

- כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס בהגדרה, יהיה הגדרה על שני פרסים ע"ס 500 ₪.
- כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגדרה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכויי בהגדרה.
- כל חודש, בראש חודש תערוך הגדרה בין כל השולחים, הזוכה יידבקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
- ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
- שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/י ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. (לברורים ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00-9:00 בלבד). השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגדרה. - יש עדיפות לשלוח התשובות מוקדם במייל כי כך זה ייכנס בעזרה"י לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג.

מדוע לא עבר יעקב על איסור לא תחמוד בקניית הבכורה? בפרשתו כ"ה ל"א ויאמר יעקב מכרה כיום את בכורתך לי.

יש להקשות: איך היה מותר ליעקב לחמוד את הבכורה הא עבר על לא תחמוד, וכעין זה הקשו האחרונים עיין נאות דשא לאבני נזר בריש פרשת חי שרה, וכן בליקוטי יהודה שם מביא קושיא זו בשם האמרי אמת איך היה מותר לאברהם אבינו להפציר בעפרון שימכור לו חלק במערת המכפילה הא עבר על לא תחמוד שיה יכול לקברו במקום אחר, א"כ ה"ה הכא קשה.

איכא כמה תרוצים

א. הא דיעקב רצה לקנות את הבכורה לא משום שהיה רוצה את הבכורה, אלא משום שעשוי היה מבזה את הבכורה, וכן כתב בתוספות על התורה בשם רבי יהודה החסיד על הפסוק ויבז עשוי את הבכורה שהיה כבר מבזהו עד עכשיו ומכאן אתה למד שאם יש ביד רשע ספר תורה או מזוזה או מצוה אחרת דמותר לצדיק לרמותו ולטלו ממנו, לפי הנ"ל א"ש דכל מה שקנה את זה לא משום שחמד את הבכורה רק משום שעשוי בזהו, מעדני אשר.

ב. ע"פ מה שכתבו התוס' בכמה מקומות ב"מ ה' ע"ב, סנהדרין כ"ה ע"ב לחד שיטה הא דיש איסור לא תחמוד הוא דווקא כשאינו נותן ממון, אבל אם נותן ממון ליכא איסור לא תחמוד, לפי זה א"ש דכאן שיעקב נתן לו עבור הבכורה לחם ונזיד עדשים לא הויא איסור לא תחמוד דהויא כמו שנתן לו כסף, מעדני אשר.

ג. ע"פ מה שכתבו באחרונים דעשוי היה לו דין ב"נ, ישמח משה תולדות על הפסוק ויאמר יעקב ס"ק ה', שו"ת דברי יציב ח"ו סימן ק"יב ואע"פ שבגמ' קדושין י"ח ע"א אורחין על עשוי דהויא שראל מומר, לא להו"א, ולמסקנת הגמ' דעכו"ם נמי יורש, עשוי ב"נ היה, וב"נ ליכא איסור לחמוד חפציו כמו שמבואר באחרונים בקונטרס אחרון לש"ע הרב אור"ח סימן ת"מ ס"ק י"א, מובא בשו"ת אבני נזר אר"ח סימן מ"ד, וכן סימן שכ"ד דכיון דבלא תחמוד כתיב ריעך ממעטינן דלחמוד דבר של עכו"ם ליכא איסור, וכן כתב המחנה חיים אר"ח ח"ב סימן ל"ב דבעכו"ם ליכא איסור לחמוד את דבריהם, כיון דכתיב בקרא ריעך עיין בפרי מגדים אור"ח סימן תר"ד דמסופק בזה, וכן במנחת חינוך מצוה ל"ח בסופו וכן כתב המקנה בקונטרס אחרון בקדושין ס"ק כ"ח, ובשו"ת דבר משה מ"ת סימן צ"ח, ועיין בשו"ת בית דוד ליטער סימן ל"ט. שהביא מכמה אחרונים להקשות דבחולין ל"ט ע"ב משמע שאסור לחמוד אף של עכו"ם.

מעדני אשר: הבאתי ראייה ליסוד זה ע"פ מה שאיתא בגמ' ב"מ ה' ע"ב דבכל גזילה יש נמי איסור של לא תחמוד, א"כ מה השאלה בגמ' ב"מ ק"יג ע"א אם גזל עכו"ם מותר מן התורה או אסור הא מ"מ משום לא תחמוד בודאי אסור, וכן איך יש מ"ד דאסור רק מדרבנן, אלא ע"כ דלחמוד חפץ של עכו"ם ליכא איסור

ד. נראה לתרץ בהקדם מה שיש לחקור האם יש איסור לחמוד חפץ של מצוה כגון אם לחבירו יש לו אתרוג יותר יפה ממנו אם מותר לחמוד, הנה בספר מה שערעם למהר"מ ריקוני שער ס"ח כתב וז"ל מצונו חמדה חיהיא מותרת והיא חמדת התורה והמצוות, כמ"ש רז"ל ב"ב כ"א קנאת סופרים תרבה חכמה, והחמדה והקנאה הזאת היא מותרת ויש לו לאדם שכר עליה. וכן כתב בדרך פקודין מצוה ל"ח בחלק המעשה אות ב' וז"ל חמדת תורתו של חבירו מותר, ואדרבה מצוה היא לחמוד ולתאוות מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, ולהשתדל ג"כ להשיג תורה ומעשים טובים כמוהו, וכן אמרו חכמינו ז"ל חמדת סופרים תרבה חכמה, א"כ חזינו דמותר לחמוד תורה ומצוות, לפי זה אתי שפיר דלכן היה מותר ליעקב לחמוד את הבכורה, משום דהוא רצה את הבכורה כדי שיוכל לעשות עבודה דהויא דבר מצוה לכך לא עבר על לא תחמוד.

אבל יש לדחות: דדוקא לחמוד תורתו ומצוה של חבירו כשאין מחסר לחבירו מותר לחמוד, אבל מנא ידעינן אפילו היכא שמחסר כגון כאן שעשוי לא יוכל לעשות עבודה מנא ידעינן שנמי מותר לחמוד דבר מצוה של חבירו.

ובשו"ת בצל החכמה ח"ג סימן מ"ג נשאל בקהלה שלא הכינו לעצמם קמח שמורה של פסח לצורך אפיית מצות מצוה בערב פסח, רק להגאב"ד של הקהלה היה קצת קמח כזה, אחר גמר אפיית המצות נגשו מספר בע"ב אל הרב ובקשו ממנו לתת להם מצות מצוה לצורך ליל הסדר, האם עברו בני הקהלה לא תחמוד או דילמא בדבר מצוה ליכא איסור לא תחמוד.

ומסיק: שיש איסור לחמוד חפץ מצוה ומביא ראייה מהא דאיתא במכילתא יתרו בפסוק ולא תחמוד לא תחמוד בית ריעך כלל ועבדו ואמתו ושורו וחמורו פרט וכל אשר לריעך חזר וכלל, מה הפרט מפורש בדבר שהוא קונה המקנה אף הכלל מפורש בדבר שהוא קומה ומקנה, ובפירוש מרכבת המשנה על המכילתא כתב לאפוקי חימוד תורה דמה אני בחנם אף אתם בחנם, וכן מבואר בזהר פרשת ויצא מבואר להדיא דדוקא לימוד התורה ממעטינן לפי שצריך ללמוד בחנם ואינו בקונה ומקנה, אבל ספר תורה תפילין ומזוזות אף שאינו רק לצורך מצוה, דומיא דלימוד התורה הרי הם בכלל לא תחמוד כל אשר לריעך כיון שהם בקונה ומקנה שאין צריך לתת בחנם עובר בלא תחמוד לכן אסור לחמוד המצוה, וכן כיון שצריך לתת דחימוד הוא ענף גזל, א"כ גזל מצה נמי אסור, א"כ הבכורה נמי היה אסור לחמוד, עיין שו"ת דברי יציב חו"מ סימן ס"ה שהארץ בענין לא תחמוד בחפצי מצוה, ועיין בשו"ת ארץ בני ח"א סימן ד'.

